

Skiphelle-Røis-Skanseåsen bygdeborg

Hulveier.

Fra Skiphelle går man over broa for så å følge stien nordover langs bekken. Den første bakken opp langs Odalsbekken går i en eldgammel hulvei med sin karakteristiske U-form. Hulveiene kan også observeres tydelig på venstre side av stien oppover i skogen enten som et enslig far, men også som parallelle løp. Her har det vært en viktig ferdselsåre i uminnelige tider fra fjorden og opp mot tidlige bosetninger på moreneryggen, hvor Havergårdene,

Øierudgårdene, Røis, Leium og Ekeberg nå ligger. Hulveiene var i bruk over et langt tidsrom og kan være vanskelig å datere nøyaktig.

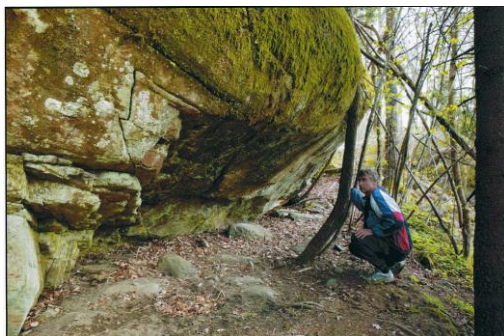
Finneboplass

Omtrent halvveis til det nederste jordet på Røis (også kalt Pytten) og på oppsiden av stien, ligger det en hustuft med flere rydningsrøyser. Det sies at det her har vært en finneboplass. Mange finner utvandret til Sverige rundt år 1600. 2. og 3. generasjon av finner kom etterhvert til de østre deler av Norge helt fram til Finnemarka nord for Drammen. De drev svedjebruk, dvs at de hogg og brant opp deler av skogen og sådde rug i asken. Dette var svært arealkrevende, og den spesielle åkerdyrkingen var

Da også en viktig årsak til at så mange finner utvandret. Her på plassen ble det lite trolig drevet svedjebruk, men jorda ble ryddet for stein og dyrket opp (se på steinrøysene ovenfor hustuften) Den siste som bodde her het visstnok Stina, og derfor heter dette bratte dalsøkket opp mot det nordvestre jordet på Leium også Stinadalen.

Heller og gapahuk

Retten før stien når jordet med navnet Pytten, ligger det på venstre hånd en gapahuk som er laget og brukes av elever ved Sogsti skole. Rett nord for denne gapahuken er det en utoverhengende fjellvegg som ga ly for de tidligste bosetterne sånn omtrent 2000 år siden. Det viser i hvert fall karbonprøver hentet fra ”grillplassen” som også kalles for en heller. Det var muligens enkle reisverk

I tilknytning til helleren som nå naturligvis er borte. Byggverket var i alle fall av nokså primitiv standard og kan naturligvis ikke sammenlignes med praktbygningene som ble oppført i det Romerske rike på omtrent samme tid.

Helleristning

Fra gapahuken på Røis følges jordkanten nordover og en følger vei gjennom et boligområde og ut på Vestbyveien. Etter kryssing av Vestbyveien følges merket sti, nokså bratt opp til en heller (utoverhengende fjell som gav ly). Når en står inne i helleren med ryggen mot fjellet bak, vil en oppdage en helleristning på fjellet i framkant. Arkeologer er ennå usikre på opphavet til det unike båtrisset i grunnfjellet.

Røisplassen

På den merkede stien ned fra parkeringsplassen på Røis, passeres en hustuft på venstre hånd rett før en kommer fram til det nederste jordet. Dette er rester etter den eneste husmannsplassen på Røis som da også heter Røisplassen. Den ble i følge bygdeboka vistnok tatt opp i 1840-årene og nedlagt som husmannsplass omkring århundreskiftet. I 1865 bodde her husmannen *Hans Eriksen* fra Hobøl gift med *Hanna Gustavusdottir fra Drøbak*. De hadde ingen dyr, sådde ikke korn, men satte 2 tønner poteter.

Det bodde folk i huset her til ut i 1950-åra, og tantene til nåværende eier kan fortelle at de lekte med barna her under oppveksten før siste krig. De siste beboerne livnærte seg ikke av plassen, og hadde det kun som bolig.

Gravrøys

Som en liten avstikker kan en ta en titt på en av de to registrerte gravrøysene på Røis. Den ligger inne i holtet som danner en slags øy av lauvskog på de nedre jordene på gården. Gravhaugen er omlag 9 meter i diameter og 1 meter høy.

Gravrøyser er graver som i motsetning til gravhauger, i sin helhet består av stein uten synlig innblanding av jord. De er kjent fra yngre steinalder til sein vikingetid. Det er interessant å legge merke til at plasseringen av denne steinrøysa ligger i forlengelsen av en gammel hulvei fra Skiphelle som kan sees inne i skogen mot vest.

Gapahuk Øierud

Disse gapahukene er i bruk fire dager hver uke gjennom hele skoleåret. *Anne Bonden* på Nordre Øierud har etablert en uteskole som fem barne- og ungdomsskoler i Frogn benytter seg av. Hun bruker gårdens ressurser i den praktisk orienterte undervisningen

Skansåsen Bygdeborg

Skansåsen bygdeborg ble sannsynligvis etablert i folkevandringstida (år 400 -800) som var en urolig periode med bitre stridigheter og bander som en måtte forsvare seg mot. Rester etter steinmuren kan sees på vei til toppen der hvor terrenget ikke er så bratt. Det er også en vannkilde rett vest av toppen i et søkk. Skansåsen er et flott utsiktspunkt som egner seg ypperlig for en rast etter en vandring i flott natur og vår forhistorie.

Fangstgroper på Kolstad/Øierud

Oppe på vannskillet på høydedraget mellom eiendommene Nordre Øierud og Kolstad passeres flere markerte og tydelige fangstgroper. Disse ble brukt før kruttrøykens tidsalder og vitner om at dagens vilttrekk gjennom området absolutt ikke er av ny dato. Fangstgroperne var adskillig dypere da de var i bruk. De var dekket til med tynne raier og kvist/bar på toppen. Hjorteviltet som falt ned kom seg ikke opp igjen og ble avlivet med spydd eller lignende.

Husmannsplass Kolstadbråten

Rett øst for Skanseåsen bygdeborg ligger husmannsplassen Kolstadbråten. I 1922 overtok Einar Høybråten plassen da med navnet Høybråten. I 1930 årene ble plassen tilbakeført til Kolstad og skiftet igjen navn til Kolstadbråten. Her bodde familien Sørli helt fram til 1970 tallet.

Hulvei Kolstad

Fra Skansåsen bygdeborg kan du gå stien østover. Ved skogkanten mot Kolstad går en eldgammel hulvei med sin karakteristiske U-form. Hulveiene kan observeres som et enslig far, men også som parallelle løp. Her har det vært en viktig ferdselsåre opp fra fjorden, som dengang gikk helt opp hvor Kolstad gård nå ligger. Hulveiene var i bruk i uminnelige tider og kan være vanskelig å datere nøyaktig.

Skansåsen Bygdeborg

Disse gapahukene er i bruk fire dager hver uke gjennom hele skoleåret. *Anne Bonden* på Nordre Øierud har etablert en uteskole som fem barne- og ungdomsskoler i Frogn benytter seg av. Hun bruker gårdens ressurser i den praktisk orienterte undervisningen

Røis

Gården Røis ligger oppe på en markert morenerygg formet av siste istid for ca 10000 år siden. Øverste delen av moreneryggen består av mye stein i grunnen, og av den grunn heter også gården Røis, avledet av det gammelnorske ordet Røysi som ganske enkelt betyr steindyng. I følge bygdeboka tyder den usammensatte navneformen på at gården er gammel, kanskje ryddet i eldre jernalder. Jernalderen i Norge regnes som perioden mellom 500 f.Kr. 1030 e.Kr. Gården har aldri vært delt og det er ikke Utskilt noen tomter fra eiendommen. Røis eies og drives i dag av Kari Anne Kaurstad og Svein Holsen som er 3.generasjons eier. De har sønnene Sigurd, Håvard og Øystein. Eiendommen består av 270 dekar jord og 230 dekar skog.

På jordene dyrkes i dag vesentlig korn. Nåværende eier driver en gårdssag som ligger like ved

parkeringsplassen. Der skjæres materialer av tømmer fra egen skog og for andre som ønsker byggematerialer av egne tømmerstokker.

Skiphelle

Skiphelle har vært bosted for strandsittere og husmenn helt fra 1600-tallet og ganske sikkert også tidligere. De livnærte seg av det de kunne fiske i fjorden og dyrke på det 10 til 12 mål stor dyrkede areal på eiendommen. Det ble bygget og driftet et tegleverk her fra ca.1840. Det var en som het N.M.Bugge som anla og drev det de første årene. Nye eiere etter han fikk ikke driften til å gå så bra, og det ble derfor etter noen år nedlagt. Etter teglverksdriften ble eiendommen uskikket til jordbruksdrift. Seinere på 1800-tallet ble det anlagt en isdam for eksport av is til nedkjøling.

Dette var ettertraktet vare før den moderne kjøleteknikkens tid. Rester av isdammen kan sees mellom den eldste tømmerhytta og parkeringsplassen ovenfor Elle var også i tidligere tider en naturlig utskipingsplass for tømmer fra gårdene Øierud og Røis. Det var også familiene på Øierud (Veiteberg) og Røis (Holsen) som i 1934 kjøpte den midtre delen av Skiphelle hvor de etter krigen bygde hver sin hytte som står den dag i dag. Eiendommen ble ekspropriert av kommunen med statlige midler 1992, og er i dag offentlig strand. Veiteberghytta blir i dag brukt av barnehagen på Elle.

Den østre delen av Skiphelle ble i 1932 solgt til Norsk postforbund og drives i dag som et rekreasjonssted med hoteldrift..